

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

Q2017/179 – Toekenning van gratis aandelen (*Restricted Stock Units*) als bonus

Ontwerpadvies van 31 januari 2018

I. Inleiding

1. De Commissie werd gevraagd om advies te geven betreffende de boekhoudkundige verwerking bij een vennootschap die zich ertoe verbindt kosteloos *Restricted Stock Units* (hierna: RSU) aan zijn werknemers te verstrekken als bonus.

RSU zijn het recht om, aan het einde van een welbepaalde periode, gratis een gewoon aandeel te ontvangen, indien bepaalde voorwaarden zijn vervuld op dat ogenblik¹. Het gaat met andere woorden om een belofte van de werkgever om een bepaald aantal aandelen aan de werknemer toe te kennen binnen een bepaalde periode. Deze RSU worden rechtstreeks aan de werknemer toegekend op de datum van de toekenning (*Grant Date*), maar worden pas effectief aan hem ter beschikking gesteld (*Vesting Date*) na afloop van de periode waarin rechten worden verworven (*Vesting Period*).

In dit advies zal de Commissie zich beperken tot het analyseren van de boekhoudkundige verwerking van de toekenning van RSU, zonder het fiscale luik te behandelen.

II. Boekhoudkundige verwerking

2. De Commissie is van mening dat de boekhoudprincipes in haar *Advies 2012/3 - De boekhoudkundige verwerking van aandelenoptieplannen*² eveneens toepasbaar zijn op de RSU, gezien de sterke gelijkenis tussen de twee vergoedingsmethoden. Ter herinnering: een aandelenoptie wordt gedefinieerd als het recht om, gedurende een welbepaalde termijn, een bepaald aantal aandelen aan te kopen, tegen een vastgestelde of een nog vast te stellen prijs³. De opties worden doorgaans ten kosteloze titel toegekend aan de begunstigten.

3. Wanneer een onderneming beslist RSU aan haar werknemers toe te kennen, zal ze inherent worden blootgesteld aan het toekomstige verschil tussen enerzijds de beurskoers (voor genoteerde aandelen op een gereguleerde of een niet-gereguleerde markt) of de reële waarde (voor niet-genoteerde aandelen) van het onderliggend aandeel op de datum van toekenning (*Grant Date*) en anderzijds de koers

---

¹ Voor een definitie, zie met name de voorafgaandelijke beslissingen nr. 900.264 van 25 augustus 2009 (punt II.5°, nr. 2010.412 van 21 december 2010 (punt II.4), nr. 2017.202 van 4 april 2017 (punt II.A.4), nr. 2017.458 van 22 augustus 2017 (punt II.A.4) en nr. 2017.462 van 22 augustus 2017 (punt II.A.5).

² [CBN-advies 2012/3](#) van 11 januari 2012 over de boekhoudkundige verwerking van aandelenoptieplannen.

³ Art. 41, 3° van de wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen, BS 1 april 1999.

of de reële waarde van het onderliggend aandeel op het ogenblik van zijn terbeschikkingstelling (*Vesting Date*)⁴.

De Commissie meent te kunnen stellen dat dit waardeverschil reeds in het jaar van de toekenning van de RSU aanleiding zal geven tot een boekhoudkundige registratie. De kost, zijnde de toekomstige waarde van het aandeel bij terbeschikkingstelling, zal worden geregistreerd op de rekening 637 *Voorzieningen voor andere risico's en kosten*.

Artikel 50 KB W.Venn. e.v. bepaalt immers dat een voorziening voor risico's en kosten dient te worden erkend voor het dekken van kosten die op de balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn, doch waarvan het bedrag niet vaststaat⁵.

4. Zoals in haar advies 2012/3, onderscheidt de Commissie twee benaderingen: de eerste (financieel-economische benadering) op basis van de verwachte koers of verwachte reële waarde van de aandelen op de datum van hun terbeschikkingstelling (punt A); de tweede op basis van de werkelijke beurskoers of reële waarde per balansdatum (punt B).

De onderneming zal dus een voorziening moeten boeken waarvan het bedrag gelijk is aan de (verwachte of reële) waarde van het aandeel vermenigvuldigd met het aantal toegekende aandelen dat nog moet worden uitgevoerd; indien nodig, moet deze voorziening elk jaar worden aangepast.

A. Erkenning van de kost op basis van de verwachte beurskoers of verwachte reële waarde op de datum van terbeschikkingstelling van de aandelen

5. Het voorzichtigheidsbeginsel indachtig, moet elke onderneming (genoteerd of niet-genoteerd) op de datum van toekenning van de RSU een inschatting maken van de beurskoers of de reële waarde van de onderliggende aandelen bij hun terbeschikkingstelling.

De proratering wordt toegepast om de evolutie van de verwachte koers (of van de verwachte reële waarde) bij uitoefening aan elk jaar tussen het moment van toekenning en het moment van terbeschikkingstelling van de aandelen, toe te wijzen.

Op iedere balansdatum zal de toekennende onderneming bij de terbeschikkingstelling van de aandelen de aangelegde voorziening toetsen aan de verwachte beurskoers (of verwachte reële waarde) van het onderliggend aandeel, in relatie tot de toekenningsprijs van het onderliggend aandeel, gecorrigeerd voor de wijziging in de populatie van de genietters (bijvoorbeeld naar aanleiding van vertrek van een aantal personeelsleden wiens rechten dan ophouden te bestaan).

6. De toepassing van deze benadering (rekening houdend met de aard van de activiteiten van de toekennende onderneming) zal ondernemingen noodzaken om deze verwachte koers periodiek, en minimaal op elke balansdatum, te herzien met de op dat ogenblik geldende assumpties qua koersinschatting. De Commissie is dan ook de mening toegedaan dat deze benadering slechts praktisch

---

⁴ Tenzij de onderneming ervoor zou opteren zich in te dekken door bijvoorbeeld eigen aandelen voorafgaandelijk in te kopen of een financieel instrument aan te kopen dat een effectieve dekking beoogt.

⁵ Artikel 50 van het KB W.Venn.

kan worden toegepast indien de verwachte koers op de datum van terbeschikkingstelling van de aandelen betrouwbaar kan worden bepaald.

Het gehanteerde waarderingsmodel dient dan ook haar effectiviteit te hebben aangetoond op basis van historische analyses tussen de verwachte koers of verwachte reële waarde en de werkelijke koers of werkelijke reële waarde.

7. Daarnaast heeft de toepassing van deze benadering ook tot gevolg dat de onderneming per betrokken personeelslid of groepering van personeelsleden met gelijklopende karakteristieken, de verwachte beurskoers of verwachte reële waarde op de datum van terbeschikkingstelling van de aandelen dient in te schatten.

De Commissie vestigt tevens de aandacht op het feit dat het voorspellen van een toekomstige koers of toekomstige reële waarde in de meeste gevallen eerder complex is, en de werkelijke koers of reële waarde significant kan verschillen van de geschatte koers of verwachte reële waarde.

B. Erkenning van de kost op basis van de effectieve beurskoers of reële waarde per balansdatum

8. De toepassing van deze methode bestaat erin de werkelijke beurskoers (voor genoteerde ondernemingen op gereguleerde of niet-gereguleerde markten) of de reële waarde (voor niet-genoteerde ondernemingen) van het onderliggend aandeel op balansdatum te vergelijken met de toekenningsprijs. Daar deze tweede benadering een vaststaande beurskoers of reële waarde als uitgangspunt heeft, dient elk jaar een aanpassing te worden doorgevoerd naar de actueel geldende koers of reële waarde per balansdatum.

De toekennende onderneming dient dan onder deze benadering enkel een inschatting te maken van de verwachte retentiegraad van de betrokken genietters voor de tijdspanne tussen het moment van de toekenning en de datum van terbeschikkingstelling van de aandelen.

III. Voorbeeld

Op 1 maart 20X1 kent de NV XYZ, beursgenoteerd, 100 RSU (die overeenkomen met 100 onderliggende aandelen) toe aan 5 kaderleden (of elk 20 aandelen) als bonus. Het recht tot verwerving van de aandelen ontstaat indien de kaderleden in dienst blijven voor een periode van 5 opeenvolgende jaren na toekenning van de aandelen.

De beurskoers van het onderliggende aandeel en de verwachte retentiegraad evolueren als volgt per respectieve balansdatum:

	Beurskoers	Verwachte retentiegraad
31 december 20X1	14 EUR	70%
31 december 20X2	17 EUR	75%
31 december 20X3	18 EUR	80%
31 december 20X4	16 EUR	70%
31 december 20X5	17 EUR	90%
1 maart 20X6	18 EUR	-

In de loop van 20X3 en 20X4 heeft telkens één kaderlid de onderneming verlaten. Op 1 maart 20X6 ontvangen de drie resterende kaderleden hun aandelen.

Boekhoudkundige verwerking op 31 december 20X1

De beurskoers van het onderliggend aandeel bedraagt 14 EUR. 5 kaderleden verkregen 100 RSU. De ondernemingsleiding verwacht echter dat uiteindelijk slechts 70% effectief ter beschikking zal worden gesteld, waardoor er per 31 december 20X1 een voorziening voor 980 EUR dient te worden aangelegd (100 aandelen x 70% x 14 EUR).

6370 Voorzieningen voor andere risico's en kosten - Toevoeging	980	
aan 163-165 Voorzieningen voor overige risico's en kosten		980

Boekhoudkundige verwerking op 31 december 20X2

De beurskoers van het onderliggend aandeel bedraagt 17 EUR. De voorziening op balansdatum wordt dan ook als volgt berekend: 100 aandelen x 75 % x 17 EUR = 1.275 EUR. Per 31 december 20X1 werd er reeds een voorziening aangelegd ten belope van 980 EUR, waardoor er per 31 december 20X2 nog 295 EUR additioneel dient te worden voorzien.

6370 Voorzieningen voor andere risico's en kosten - Toevoeging	295	
aan 163-165 Voorzieningen voor overige risico's en kosten		295

Boekhoudkundige verwerking op 31 december 20X3

De beurskoers van het onderliggend aandeel bedraagt 18 EUR. Aangezien er tijdens het boekjaar één van de kaderleden de onderneming heeft verlaten, wordt de voorziening op balansdatum voor de resterende 4 optiehouders dan ook als volgt berekend: 80 aandelen x 80% x 18 EUR = 1.152 EUR. Per 31 december 20X2 werd er reeds een voorziening aangelegd ten belope van 1.275 EUR, waardoor er per 31 december 20X3 een terugname van 123 EUR dient te worden geregistreerd.

163-165 Voorzieningen voor risico's en kosten	123	
aan 6371 Voorziening voor risico's en kosten – Terugneming		123

Boekhoudkundige verwerking op 31 december 20X4

De beurskoers van het onderliggend aandeel bedraagt 16 EUR. Aangezien er tijdens het boekjaar een tweede kaderlid de onderneming heeft verlaten, wordt de voorziening op balansdatum voor de

resterende 3 optiehouders dan ook als volgt berekend: 60 aandelen x 70% x 16 EUR = 672 EUR. Per 31 december 20X3 werd er reeds een voorziening aangelegd ten belope van 1.152 EUR, waardoor er per 31 december 20X4 een terugname van 480 EUR dient te worden geregistreerd.

163-165 Voorzieningen voor risico's en kosten	480	
aan 6371 Voorziening voor risico's en kosten – Terugneming		480

Boekhoudkundige verwerking op 31 december 20X5

De beurskoers van het onderliggend aandeel bedraagt 17 EUR. De voorziening op balansdatum wordt dan ook als volgt berekend: 60 aandelen x 90% x 17 EUR = 918 EUR. Per 31 december 20X4 werd er reeds een voorziening aangelegd ten belope van 672 EUR, waardoor er per 31 december 20X5 nog 246 EUR additioneel dient te worden voorzien.

6370 Voorzieningen voor andere risico's en kosten - Toevoeging	246	
aan 163-165 Voorzieningen voor overige risico's en kosten		246

Effectieve verwerving van de aandelen door de optiehouder in 20X6

Op 1 maart 20X6 ontvangen de optiehouders daadwerkelijk hun aandelen. De beurskoers op dat ogenblik bedraagt 18 EUR. De onderneming verwerkt dit boekhoudkundig op de volgende manier:

Aankoop van 60 onderliggende aandelen

50 Eigen aandelen	1.080	
aan 550 Kredietinstellingen: rekeningen-courant		1.080

Effectieve terbeschikkingstelling van de aandelen aan de optiehouders n.a.v. het lichten van zijn optie

652 Minderwaarde op de realisatie van vlottende activa	1.080	
aan 50 Eigen aandelen		1.080

Besteding daartoe aangelegde voorziening

163-165 Voorzieningen voor risico's en kosten	918	
aan 6371 Voorziening voor risico's en kosten – Besteding		918

Bij de effectieve terbeschikkingstelling van de aandelen bestaat er bijgevolg een nettokost voor de onderneming van 162 EUR. Deze ontstaat uit het verschil tussen de aangelegde voorziening met betrekking tot de aandelen (de aangelegde voorziening bedraagt op dat moment 918 voor 60 aandelen) en de minderwaarde bij verkoop van de door de onderneming ingekochte aandelen.

In het uitgewerkte voorbeeld zou de NV XYZ ervoor kunnen opteren zich in te dekken door bijvoorbeeld eigen aandelen voorafgaandelijk in te kopen of een financieel instrument aan te kopen dat een effectieve dekking beoogt.

De Commissie wenst er tot slot op te wijzen dat indien een onderneming een dergelijke indekking voltrokken heeft, er geen voorziening mag worden aangelegd voor het gedeelte van de kosten voor afgifte van de aandelen dat effectief gedekt is.